

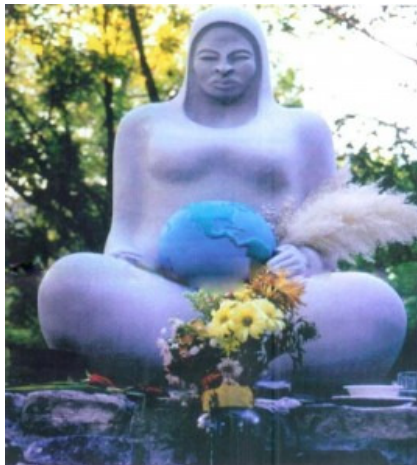
Verslag internationale conferentie
'a (M)Otherworld is possible'

23-25 oktober 2009

Toronto - Canada

A (M)Otherworld is Possible: Two Feminist Visions

Van 23 tot en met 25 oktober 2009 wordt aan de universiteit van York te Toronto (Canada) de internationale conferentie 'A Motherworld is possible' gehouden. Hieronder volgt een verslag van Dr. Annine van der Meer, oprichter en voorzitter Academie PanSophia, kenniscentrum voor matriarchaat en eenheidsbewustzijn.
www.AcademiePanSophia.nl

Op een poster is het programma als volgt aangekondigd:

Panels and sessions with invited keynote speakers from all over the world, special guests, and presenters, including:

Prof. Barbara Mann (USA, Seneca), Prof. Wahu Kaara (Kenya, Africa), Prof. Pilwha Chang (Korea), Genevieve Vaughan (USA, Italy), Dr. Heide Goettner-Abendroth (Germany), Dr. Rauna Kuokkanen (Samiland), Mag. Marina Menses (Mexico, Juchitan), Prof. Valentina Pakyntein (India, Khasi), Sobonfu Somé (Burkina Faso, Africa), Agnes Williams (USA, Seneca).

Topics in the Gift Paradigm section include:

- Mothering and Gift Economy
- Gift or Exchange?
- Indigenous Peoples and the Gift Economy
- Generalizing Gift Giving
- Gift Economy and the Environment
- The Gift in Africa, Asia and the Arctic
- Gift Economy, Feminism, Anarchy
- Political significance of the Gift

Topics in the Matriarchal Studies section include:

- Matriarchies as Mother-centered Societies
- Mothers in Indigenous Matriarchal Societies: Iroquois in the USA, Berber-Kabyle in North Africa, Palau in Micronesia, Khasi in India, Juchitecas in Mexico
- Aspects of Matriarchal Spirituality: Andean Spirituality, Holy Birth in Ancient Greece, Mother and Daughter Star Constellations, World Icons of Mothers and Grandmothers
- What can we learn from Matriarchal Societies?
- Matriarchal Visions of a Future of Peace

The International Feminists for a Gift Economy is a network which promotes the gift economy as a maternal alternative to Patriarchal Capitalism. www.gift-economy.com

Akademie Hagia promotes the study of matriarchal patterns in indigenous societies past and present and proposes Matriarchal - not a mirror image of Patriarchal - Culture as the way to peace. www.AkademieHagia.com

Het is mijn eerste internationale vrouwenconferentie; maar achteraf hoop ik vurig dat het niet mijn laatste zal zijn! Er is daar een (M)Otherworld voor mij opengegaan. De conferentie over moederen en moeders maakt mij duidelijk dat er sprake is van een toenemend Bewust Zijn van vrouwen die nu eindelijk wereldwijd en globaal met elkaar solidair lijken te worden en bezig zijn wakker te worden en op te staan. Ik ging er wat laconiek heen: zonder enige verwachting en met het minimale aan voorbereiding, tot het laatste moment toe in beslag genomen door bezigheden thuis. Welhaast stuijterend van verbazing en blijdschap over een panoramisch vergezicht aan vernieuwing op wereldniveau én stuijterend van het gewicht van driekwart meter aan aangeschafte boeken, folders, visitekaartjes e.d. ben ik op maandagavond 26 oktober in het vliegtuig terug naar huis gestapt, dit terwijl toen nog de nabespreking in volle lang gang was. Hieronder volgt een verslag van mijn ervaringen/bevindingen.

De plaats

De conferentie is de 13^e jaarlijkse conferentie van de 'Association for the Research on Mothering' (ARM) en valt samen met het 50-jarig bestaan van de universiteit van York (Toronto), de gastheer/vrouw. De conferentie wordt gehouden op de uitgestrekte universiteitscampus in het Maclaughlin College, een soort labyrint van donkergrijze lage bunkerachtige gebouwen met ingewikkelde interne verbindingswegen. Deze blijken na een pittige wandeling en na hardnekkig zoeken toegang te bieden tot een overdekt winkelcentrum, een walhalla van kleine eetgelegenheden als mijn favoriete salad bar, en de Indiase en Italiaanse restaurants, alwaar de deelnemers zich voor lunch en diner heen spoeden. In deze 'wandelingen' worden oude contacten opgefrist, nieuwe contacten gelegd en komt men uitwisselend, overlegend en debaterend, nauwelijks aan eten toe... Er ontwikkelt zich een druk taxiverkeer tussen het hotel

Travel Lodge North en de universiteit. Het hotel ligt wel op loopafstand van de universiteit maar is toch niet te voet te bereiken vanwege de vele highways die Toronto doorkruisen. Het is een enorme stad met tussen de 7 en 8 miljoen mensen. 's Nachts en ook zondags hoor je in het hotel het verkeer doorruijsen.

Wanneer ik terugvlieg ben ik intens dankbaar dat ik deze kruisbestuivende en inspirerende internationale bijeenkomst kon bijwonen: het enige jammere is dat ik van al die Canadese bomen die in dit onmetelijke land gehuld gaan in de meest diepgele en rode herfstkleuren, slechts enkele boompjes op de campus heb gezien...

Wie zijn de initiatiefnemers tot deze conferentie?

Het zijn er maar liefst drie:

1 The '**Association for the Research on Mothering**' (ARM). ARM staat voor de academische 'Association for the Research on Mothering'. Het is de eerste internationale feministische onderzoeksassociatie die zich speciaal richt op en toewijdt aan het onderzoeksterrein 'mothering-motherhood' met meer dan participerende 500 leden/organisaties wereldwijd.

2 The '**Gift-Economy**': volgens de info is dit 'een netwerk dat de 'gift-economy' presenteert als een maternaal alternatief voor het patriarchale kapitalisme'.

Het eerste geschenk dat ik na de lange reis per auto, tram, trein, vliegtuig en taxi de volgende ochtend al bij het ontbijt in het hotel ontvang, is een ring met hierop ingegraveerd het Griekse woord 'dorein' (geven) erop. Daarna voegen anderen de daad bij het woord en geven elkaar tijdens de conferentie met een stralende glimlach en een liefdevolle omhelzing kleine giften uit inheemse culturen. Achter een geschenk gaat een (nieuwe) wereld schuil. Welke?

Ik lees in de info en vat de documentatie als volgt samen: *In deze tijd van economische crisis is het uitzonderlijk belangrijk om diepgaande alternatieven te vinden voor een systeem dat bewijst disfunctioneel te zijn en schade toebrengt aan de gezondheid. Het systeem van economische groei is gebaat bij schaarste en veroorzaakt daarom crises. In talloze vrouwgerichte en matriachale samenlevingen functioneert een ander systeem dat gericht is op de behoefte en het voorzien in elkaar behoefte via geven zonder daarvoor iets terug te verlangen. Het uitgangspunt is om met het oog op het algemeen welzijn zo goed mogelijk in*

ieders behoefte te voorzien. Wanneer je geeft, weet je dat je terug ontvangt. Dus geven is het motto. Deze basisprincipes worden gekend en toegepast door vrouwen en speciaal moeders, die - omdat zij in de behoeften van hun kinderen moeten voorzien - patronen van zorg vormen die veralgemeniseerd kunnen worden.

Mothering en caring zijn waarden die gebaseerd zijn op evolutionair-biologische principes en kunnen als cultureel model dienen bij het organiseren van de maatschappij als geheel. Dat was in het verleden zo en bestaat nog altijd in hedendaagse samenlevingen buiten Europa. In Europa zijn ze namelijk uitgestorven op een verdwaalde zigeunerclan na! Hier vind je samenlevingen die egalitair zijn en die geen dominantiesysteem hebben. Waarden van zorgdragen en moederen staan tegenover waarden van hebzucht, dominantie en uitbuiting, die de economische crisis veroorzaakt hebben. Een systeem dat gebaseerd is op voorzienig in elkaars behoeften zou een positief alternatief kunnen zijn voor het huidige dat gebaseerd is op markteconomie. Patriarchale samenlevingen maken misbruik van het vrijwillig geven van tallozen. In dit systeem worden vrouwen en speciaal moeders in slaven veranderd. Moeders van alle landen verenigen zich momenteel in bewegingen van bewustzijn en solidariteit.

3 The **'Matriarchal Studies'**. Ik lees in de conferentiemap en op de websiteteksten die ik hieronder vrij vertaald heb het volgende. Het is gebaseerd op het werk van Dr. Heide Göttner-Abendroth, grondlegger van de matriarchaatstudie: *In het begin van dit millennium is er een toenemende belangstelling voor de nieuwe socioculturele wetenschap der matriarchaatstudie. Matriarchale culturen zijn geen tegenovergestelden van de patriarchale waar de vrouw als Kenau de broek aan zou hebben. Ook gaat het niet om een eenheidsworst in de zin van gelijke moniken, gelijke kappen. Natuurlijke verschillen tussen geslachten en generaties worden gerespecteerd en geëerd. Allen hebben een eigen waardigheid en door allemaal goed te zijn in je eigen ding vullen de mensen elkaar aan en functioneren in harmonie met elkaar en hun omgeving. Er is veelkleurigheid en veelzijdigheid die altijd met de grootste zorg in balans wordt gehouden; dit gebeurt vanuit inzicht in het algemeen belang en in wederzijds respect. De principes van zorgdragen, voeden en in harmonie en balans samenleven als groep binnen de natuurlijke leefomgeving, doordeesemen de matriarchale samenleving op alle niveaus: economisch, sociaal, politiek en cultureel/spiritueel.*

Tal van namen voor dit type samenlevingen zijn in omloop: matrifocaal, matristisch, matricentrisch of gylanisch. Hoewel wetenschappers hierin verschillen, zijn ze het allen eens over het onderliggende concept van moederlijke waarden waarbij de balans in de samenleving opvalt. Het gebruik van de term matriarchaal in de zin van 'de vrouw/moeder staat centraal' is belangrijk omdat met deze term de kennis en wijsheid van oude en hedendaagse vrouwgerichte culturen in ere wordt hersteld. Linguïstisch gezien betekent matriarchaal: de moeder (mater) staat aan het begin (archè). Daarom is het gebruik van het begrip matriarchaal in de ruime zins des woords aan te bevelen boven andere benamingen. Een matriarchale samenleving is gebaseerd op behoefte; ze is niet gewelddadig en gewoon menselijk.

Sociaal: *de matriarchale samenleving is gebaseerd op de clan en op de symbolische orde van de Moeder. Moeder Natuur zorgt voor allen, hoe verschillend ook; zo doen de clanmoeder en ieder individueel lid van de clan ook. Het geldt ook voor de mannen. Als hij status zoekt onder zijn vrienden of zelfs een vertegenwoordiger van de clan naar buiten toe wordt, dan dient hij zich te gedragen 'als een goede moeder'. In matriarchale samenlevingen hoef je geen biologische moeder te zijn om erkenning als vrouw te krijgen, omdat men het moederschap gezamenlijk in praktijk brengt in de groep van zusters. Elke individuele zuster hoeft niet noodzakelijkerwijs kinderen te krijgen. Samen vormen zij de moeders van de kinderen van de clan. Moederschap is gebaseerd op de vrijheid van de vrouwen om zelf te*

beslissen over het krijgen van biologische kinderen. Dit is mogelijk omdat matriarchale culturen in grootfamilies leven waarbij zij naam en cultuur van de moeder ontvangen. De naam van de clan, de sociale status en eventuele politieke functies worden via de moederlijke lijn doorgegeven. Zulke matri-clans bestaan op zijn minst uit **drie generaties van vrouwen**, die samen zijn met hun broers, neven en ooms van moederskant. In het klassieke geval leeft men samen in een grootclanhuis of grootfamiliehuis. Dit wordt matrilociteit genoemd. De echtgenoten en minnaars komen in de nacht; iets wat men het bezoekersshuwelijk noemt. Overdag gaan ze terug naar hun eigen matri-clan. In dit type samenlevingen is ieder wel een moeder, zuster of broer van elkaar. Het zijn dus niet-hiërarchische en horizontale samenlevingen gebaseerd op matrilineaire verwantschap met uitgebreide sociale netwerken van familierelaties.

Economisch. De sociale orde die gebaseerd is op moederschap heeft verrijkende gevolgen voor de economie. Er bestaat geen privé-bezit en er zijn geen territoriale claims. De mensen hebben het gebruikersrecht op de grond die ze verbouwen of op de velden waar het vee graast want Moeder Aarde kan niet in kleine stukjes worden gehakt. Ze geeft de vruchten van het land en de jonge dieren aan alle mensen. Percelen van land en een beperkt aantal dieren worden aan iedere matri-clan gegeven en allen bewerken dit gezamenlijk. De vrouwen beschikken over de goederen en de clanhuizen en zij verzorgen speciaal de distributie van goederen: velden, kuddes en dagelijks voedsel. Alle goederen zijn in handen van de clanmoeder. Zij als moeder van alle clanleden distribueert deze eerlijk onder haar kinderen en kleinkinderen. Zij is verantwoordelijk voor het overleven en de bescherming van alle clanleden. Moeders staan in het centrum en besturen de clan zonder daarbij te overheersen.

Wanneer een clan het ene jaar een betere oogst heeft, zal deze bij seizoensfestivals andere clans die minder goed af zijn, uitnodigen voor feesten met voeding, dans en zang waarbij zij hun overvloedige goederen aan hun burens ten geschenke geven. Hiervoor krijgen ze niets terug behalve de eer. Bij een ander jaarfeest zal een andere gelukkige clan evenzo doen en iedereen in de buurt of het hele dorp uitnodigen. Dit algemene principe wordt 'gift-economy' genoemd. Het is de economische manifestatie van moederlijke waarden. Het zijn op economisch niveau samenlevingen die voorzien in eigen behoefte en werken vanuit het principe van economische wederkerigheid gebaseerd op de circulatie van goederen.

Politiek. Op het politieke niveau is er consensus; dit vereist unanieme beslissingen op elk niveau. Te nemen beslissingen beginnen in het clan-huis. Ieder heeft een stem en niemand wordt buitengesloten. Wanneer de stemmen staken, neemt de clanmoeder in het algemeen belang de uiteindelijke beslissing en deze wordt gerespecteerd.

Afgevaardigden van clans ontmoeten elkaar in het dorps huis waarbij zij de beslissing van het clanhuis aan elkaar communiceren. Ze gaan heen en weer van clanhuis tot dorps huis tot er door het dorp een beslissing is genomen. Vanuit de dorpsraad gaat het naar de regionale raad; opnieuw reist men tussen regiocentrum en dorp heen en weer tot er een unanieme beslissing door alle dorpen is genomen. Het zijn egalitaire samenlevingen gebaseerd op consensus.

Cultureel en spiritueel. De godheid is immanent aanwezig; de hele wereld wordt als sacraal en vrouwelijk-goddelijk ervaren. Men ervaart de aarde als moeder die allen in leven houdt. In de jaarcyclus vieren de mensen de geschenken van de natuur. Alles wordt gevierd, alles is heilig. Er is geen scheiding tussen het wereldlijke en het geestelijke; iedere kleine dagelijkse taak heeft een rituele betekenis. Ieder wezen als kind van Moeder Natuur is begiftigd met sacraliteit en goddelijkheid bij geboorte. In spiritueel opzicht zijn het sacrale samenlevingen en culturen die het goddelijk-vrouwelijke of de Godin eren.

Tot slot. In deze conferentie zullen matriarchale samenlevingen uit heden en verleden onderzocht worden ten einde nieuwe en betere sociale en culturele modellen te vinden als alternatief en oplossing voor de vele hedendaagse economische en sociale wereldproblemen. Diverse onderzoekers uit inheemse culturen gaan na in hoeverre hun eigen matriarchale samenleving als vreedzame samenleving in balans functioneert onder vier hoofdthema's: economie (naar het principe van de wederkerigheid), sociaal (naar matrilineairiteit en matrilocaliteit), politiek (egalitaire samenlevingen gebaseerd op consensus) en cultureel (sacrale samenlevingen en culturen van het goddelijk-vrouwelijke of de Godin).

The Embedded conference. De laatste twee organisaties 'The Gift-Economy' die als drijvende kracht Geneviève Vaghan heeft en 'Matriarchal Studies', die als grondlegger en stuwende kracht Dr. Heide Göttner-Abendroth heeft, organiseren van vrijdagavond tot en met maandagavond een conferentie die ingebed (embedded) is in de hoofdconferentie 'Mothering and environment'. Het is dus aan ARM om donderdag de spits van de conferentie af te bijten. Als eerste daarom de vraag:

Wie/wat is ARM?

ARM of 'The Association for the Research on Mothering' is een forum voor discussie over en verspreiding van onderzoeksresultaten over 'mothering' en 'motherhood' (moederen en moederschap) met het doel een internationale gemeenschap van individuen en instellingen te vormen die moederen en moederschap verder onderzoekt en ontwikkelt.

Wie is de initiatiefnemer van ARM? De stuwende kracht achter deze in 1998 opgerichte vereniging met de veelzeggende strijdlustige afkorting **ARM** is Prof. Dr. Andrea O'Reilly; volgens de website is ARM het eerste internationaal erkende en leidende research centrum voor onderzoek naar moederen en moederschap. In 1991 ontwikkelt Andrea Canada's eerste universitaire cursus over moederschap. Het accent dat binnen de academie aanvankelijk op het algemene 'caring' ligt, wordt nu de tijd daarvoor rijp is, toegespitst op 'mothering'. Dat is haar verdienste.

Motherhood Movement. Zij is op de oprichter van Mother Outlaw, een feministische groep die speciaal moeders ondersteunt met dependances op allerlei plaatsen in de wereld. Het doel is moeders in hun moederschap te 'empoweren', bewust te maken van hun verantwoordelijkheid en vooral sterk te maken. Haar initiatieven krijgen uitgebreid aandacht in de media. Publiekelijk spreekt zij zich met grote regelmaat op radio en t.v. uit over onderwerpen als 'More to Live', 'Planet Parent', 'Sex tv' etc.

Erkenning in de wetenschap. Zoals Andrea mij toevertrouwt - dit in een onverwacht rustig ochtenduur wanneer er eindelijk gelegenheid is langer persoonlijk met haar te praten - maakt al deze media-aandacht de moedergroepen te sterk om door de academia blijvend gepasseerd en veronachtzaamd te worden. Zij wordt in de academische gelederen opgenomen. O' Reilly wordt Associate Professor bij Vrouwenstudies aan de universiteit van

York en is (co)auteur van 12 boeken over moederschap. De eerste encyclopedie over moeders zal voorjaar 2010 onder haar hoofdredacteurschap uitkomen bij Sage Press. Ik sta iets langer bij het werk van Andrea als initiatiefneemster van ARM en tal van andere initiatieven stil om je op de hoogte te brengen van dit fonkelnieuwe onderzoeksterrein met tal van ontwikkelingen dat in Canada en de VS momenteel wordt blootgelegd zonder dat Europese vrouwen, hetzij werkzaam aan Europese universiteiten, hetzij anderszins, hiervan op de hoogte zijn. Heb je ooit een academische conferentie meegemaakt waar een volledig panel in meerdere sessies zich buigt over zwangerschap en borstvoeding? Ik niet, maar in vergelijking met vroeger is dit een grote sprong voorwaarts. Dat ik dit nog mag meemaken!

Het tijdschrift en de uitgeverij: Andrea is de oprichter en hoofdredacteur van het academisch tijdschrift genaamd 'The Journal of the Association for Research on Mothering', een tijdschrift dat bloeit en groeit. Daarnaast is er in 2005 een eigen uitgeverij opgericht, 'Demeter Press'. De feministische uitgeverij bracht sindsdien in samenwerking met 'Inanna Press' vier boeken uit en heeft er 10 in de planning staan.

Internationale conferenties. Daarnaast worden er op tal van terreinen die een deelaspect van het onderzoeksveld bestrijken internationale conferenties georganiseerd. Hiervoor gaat via de website arm@yorku.ca een schier eindeloze reeks oproepen voor bijdragen of 'calls for papers' de wereld in. Motherhood-studies blijkt als een nieuw onderzoeksterrein met aandacht voor de prestaties van vrouwen en moeders door de tijden heen, aan een grote behoefte te voldoen.

The Motherhood Foundation (MFI). The Motherhood Foundation (**MFI**) is in 2006 opgericht en heeft als doel juist die uitvoerende kunsten en tal van academische onderzoeksresultaten te presenteren die vrouwen van alle rassen en sociale groepen eren, voeden en ondersteunen; dit met een speciaal accent op de moeders. Het **MFI** en het **ARM** hebben in 2005 het plan opgevat om een internationaal **Museum of Motherhood (MoM)** op te richten. Het wil documentatie verzamelen en verstrekken over de historische reis van moeders door de tijd heen en hun rol bij de evolutie van de mens. Een strategisch plan is ontwikkeld om:

1 een locatie te verwerven waar kunstvoorwerpen en documentatie die niet 'history' maar 'herstory' in kaart brengen.

2 Een researchafdeling in te richten met o.a. onderwijsprogramma 's voor studenten geïnteresseerd in vrouwenstudies voor gevorderden.

3 Plaatsen voor ondersteunende faciliteiten en 'internationale agencies' te ontwikkelen voor moeders die steun nodig hebben bij het uitoefenen van taken in uitvoerende kunsten, opvoeding, wetenschap en werk in het algemeen.

De drievoudige conferentie van do 22 tot ma 26 oktober

Donderdag 22 oktober. Wij van 'Matriarchal Studies' en 'Gift-Economy' schrijven ons in en ontvangen een conferentiemap met een zwarte tas met folders, tijdschriften en boeken.

In de inleiding van de conferentiemap schrijft ARM het volgende: *Deze conferentie gaat speciaal over het milieu (environment); dit omdat er vele giften en vervuilingen zijn die de gezondheid van moeders en kinderen bedreigen. Het valt in het kader van het ecofeminisme dat zich bezig houdt met het bewustzijn van vrouwen in relatie tot de natuur. Het ecofeminisme dat vanaf 1970 is*

opgekomen wijst erop dat Moeder Aarde en Moeder Natuur in groot gevaar zijn. Wat in het groot speelt, speelt ook in het klein. In Canada en de VS vragen mensen binnen en buiten de academische wereld aandacht voor het feit dat moeders de verantwoordelijkheid dragen voor de gezondheid van hun kinderen terwijl ze weinig middelen hebben een gezonde leefomgeving te waarborgen in een tijd dat het milieu en de voeding meer en meer vergiftigd worden.

De centrale lezing in het centrale universiteitsgebouw met een indrukwekkende koepel wordt gehouden door de in de VS bekende biologe/ecologe Dr. Sandra Steingraber, die zelf van kanker genas, vervolgens dochter Faith kreeg en het bekende boek 'Having Faith' schreef. Er is aandacht voor de macht van het toenemende neoliberalisme dat de rechten van individuele en op winst en groei gerichte ondernemingen stelt boven de belangen van de menselijke gemeenschap en de leefomgeving met planten en dieren. Moeders merken dat zij in een patstelling terecht komen: zij worden verantwoordelijk gehouden voor de gezondheid van hun kinderen, terwijl ze weinig macht hebben die te beschermen.

Een gelukkig huwelijk. Tijdens de conferentie zijn er 7 keynote-spreeksters en 150 spreekster verspreid over diverse kleinere panels en sessies. Alle deelnemers leveren van te voren een korte samenvatting en een cv voor de congresbundel in. In totaal dragen deelnemers uit alle hoeken van de aarde afkomstig uit zo'n 40 landen aan de conferentie bij. Deelnemers zijn uitsluitend vrouwen. Buiten in de patio wacht een enkele enigszins verdwaalde echtgenoot op een van de spreeksters, een Canadese psychologe verbonden aan de Laurentian University genaamd Brenda LeFrancois. Zij spreekt over 'Mothering in Rural New Brunswick: Young Children and Environmental Toxins'. Onderwijl moethert hij buiten langdurig over hun twee jonge kinderen onder de dieprood kleurende klimop.

Wanneer ik mij donderdagochtend en vrijdag in de sessies over het milieu waag, word ik overvallen door verontruste moeders die constateren dat hun kinderen ziek zijn. Filmbeelden volgen van dampende fabrieken die het water stroomopwaarts vervuilen waardoor mensen stroomafwaarts ziek worden. De tas met foldermateriaal wordt steeds dikker. Ik blijf terechtgekomen in een nijvere bijenkorf van academici en activisten. Want deze beide groepen van wakker geworden en bewuste vrouwen, van wie sommigen zich feminist noemen, sluiten in Amerika en de VS een gelukkig huwelijk. Het is nodig internationaal solidair te zijn, elkaar te kennen en te steunen.

Een van die momenten om dat aan den lijve te ervaren valt tijdens een dansworkshop van Danica Borkovich-Anderson. Zij is een Canadees trauma-expert en werkt onder meer aan het Internationale Hof van Justitie in Den Haag. Zij werkt ter verwerking van de zwaarste oorlogstrauma's met een beproefd en aloude vrouwelijk recept: de kolo, een Servisch-Kroatische vrouwencirkeldans. Zij vertelt dat tijdens de laatste oorlog op de meest dramatische momenten van opperste onveiligheid de vrouwen in het binnenste deel van de belegerde flats samen dansen. Wanneer wij de dans dansen, begrijpen we enigszins waarom. Met de lachende gezichten naar elkaar en de ineengestremde handen op elkaars ruggen geven wij elkaar steun en vormen een onverbreekelijke cirkel. Dansend en lachend samen sterk staan: de liefde voor het leven zal altijd winnen.

Donderdagmiddag wordt van lunch tot diner - eerst buiten maar wanneer het gaat regenen in een stil amfiteater annex collegezaal - gevuld met een lang, intiem en hartelijk gesprek met Heide Göttner-Abendroth. Zij vertelt veel over de Duitse Academie Hagia en allerlei buitenlandse ontwikkelingen. Zij nodigt mij uit om vanaf maart 2010 deel te nemen aan het lesprogramma. Thuisgekomen ontvang ik al snel een hartelijke kaart en uitnodiging. Wat een krachtvrouw/prachtvrouw.

Vrijdag 23 oktober: de opening van de andere conferenties: The Gift Economy en Matriarchal Studies

16.45-19.20u Aan het eind van de vrijdagmiddag volgen onder het genot van hapjes en drankjes 4 boekpresentaties waarbij de sprekers kort hun uitgebrachte boeken presenteren. Als eerste is Dr. Heide Göttner-Abendroth aan de beurt: zij presenteert het Engelse boek 'Societies of Peace. Matriarchies past present and future'. Het betreft een bundel artikelen uit het eerste congres over matriarchaatstudies in Luxemburg in 2003 en het tweede in Austen (2005); de bundel is onder haar hoofdredacteurschap nu ook in het Engels bij Inanna Press uitgebracht.

Daarna volgt de opening van de 'embedded' conferentie. Na al het milieu is er nu aandacht voor de 'Gift-economy' en 'Matriarchal Studies'. Hieronder volgen voor mij de high-lights; het volledige programma vind je aan het eind van dit document.

Op de foto staat Heide op de voorgrond met achter haar van rechts naar links de uitgever van Inanna Press uit Canada en Vicki Noble en Eleanor Gadon, beiden uit de VS

19.20-22.00u Vrijdagavond 23 oktober

Ter opening spreekt **Agnes Fay Williams** van de stam der Seneca uit de VS een indrukwekkende invocatie of thanksgiving uit naar 13 energiegroepen. Ze begint bij de aarde en bouwt het op tot de hemel. Alles participeert mee en niemand en niets wordt buitengesloten. O.a. de voorouders, de elementen, dieren en planten worden aangeropen en bij ons samenzijn betrokken en gedankt. Later legt spreekster Barbara Mann uit dat bij thanksgiving de energie die buiten de kring is, toegestaan wordt de kring binnen te stromen. Dan bouw je verbinding op. (www.indigenousandwomen.org). Na een kort welkomstwoord van Andrea O'Reilly spreken achtereenvolgens de volgende sprekers keynote redes uit: Genevieve Vaughan (VS/Italië), Wahu Kaara (Kenia), Barbara Mann (VS, stam der Seneca) en Heide Göttner-Abendroth (Duitsland).

Genevieve Vaughan opent met een rede getiteld: 'A Maternal Humanity and the Gift Paradigm'. Zij is actief in het internationale netwerk van feministen voor Gift Economy en tevens in antiglobaliserings- en vredesbewegingen. In 1997 schreef zij het boek 'For-Giving, a Feminist Criticism of Exchange'. In 2006 verscheen haar boek 'Homo Donans'; zij verzorgde twee bundels met artikelen van internationale vrouwen over de gift-economy 'The Gift' en 'The Gift Economy: A radically Different Worldview is possible', Inanna Press, 2007. Daarnaast schreef zij twee kinderboeken in 2002 en 2007. Over haar levenswerk Giving for Giving werd een film gemaakt. Heel haar werk is vrij verkrijgbaar op haar website www.gift-economy.com. In haar rede stelt zij dat je geeft om in een behoefte te voorzien. Je geeft vanuit overvloed; het westerse marktprincipe is antigevend, egogeoriënteerd en denkt vanuit schaarste. Het is parasitair. Zij wijst op allerlei gratis-functies: ademen, bloedcirculatie, het waaien van de wind, het schijnen van zon en maan, tal van moderne internetdiensten etc.

Wahu Baara spreekt een rede uit 'Feminist thinking in Context of African experience in the struggle for space, place and contribution to Human Prosperity'. Zij is een sociale activiste uit Kenia, die diep overtuigd is van de positieve impact van vrouwen op de wereldpolitiek. In 2005 was zij een van de 1000 vrouwen die genomineerd werden voor de Nobelprijs voor de Vrede. Haar strijdkreet 'A woman's place is in the struggle' onderstreepte zij met tal van anekdotes die getuigen van haar grote overtuiging van de kracht van solidaire vrouwen. Zij besluit met: 'The mother is Africa's only hope'.

Dr. Heide Göttner-Abendroth houdt een heldere rede met duidelijke PP-presentatie getiteld 'Matriarchies as Mother-centered Societies'. Zij studeerde filosofie en wetenschapstheorie en methologie. Zij doceert deze vakken tussen 1973 en 1983 tien jaar lang aan de universiteit van München. Zij geeft haar baan op en kiest er bewust voor haar methodologische kennis in te zetten voor de ontwikkeling van een nieuwe discipline: de moderne matriarchaatstudie, waaraan zij haar verdere leven zal wijden. Hoewel deze discipline 140 geleden door pioniers als Johann Jakob Bachofen en Lewis Henry Morgan is ontwikkeld, is de research tot nu toe niet verricht vanuit het noodzakelijke wetenschappelijke fundament. Dit omdat onderzoekers belast bleven met negatieve patriarchale vooronderstellingen ten aanzien van niet-patriarchale of matriarchale samenlevingen. Om in deze leemte te voorzien ontwikkelt Heide een nieuwe definitie en methologie; daarbij baseert zij zich op eigen onderzoek in inheemse matriarchale culturen. Zij schrijft diverse boeken en talloze artikelen over moderne matriarchaten en de overgang naar het patriarchaat. Zij sticht in 1986 de Internationale Academie Hagia, academie voor Matriarchale Studies en Matriarchale Spiritualiteit waarvan zij sindsdien directeur is. In 1986 en 1992 vervult zij professoraten aan de universiteiten van Montreal in Canada en Innsbruck in Oostenrijk. In 2003 organiseert zij het eerste wereldcongres over Matriarchaatstudies in Luxemburg en in 2005 organiseert zij mede het tweede in Texas. In 2005 wordt zij gekozen tot een van 1000 Peace Women Across the Globe. Vanuit deze groep wordt zij genomineerd voor de Nobel Prijs voor de Vrede in 2005. In haar rede geeft zij een samenvatting van wat hierboven onder 3 over Matriarchal Studies vermeld is.

Dr Barbara Mann houdt een rede 'Listen to Your Mother' en beantwoordt daarna staande tal van vragen, zoals op de foto links te zien is. Daarnaast zie je Heide zitten. Barbara is wetenschapper met als specialisatie inheemse vrouwenstudies ('indigenous womensstudies'). Zij richt zich met name op de bond van stammen der Irokezen en is tevens lid van de stam der Seneca (Ohio). Zij schreef 8 boeken en vele artikelen. Zij begint met een legendarische uitspraak van haar moeder: 'if life is not fair than make it fair'.

Na het concept van thanksgiving uitgelegd te hebben, stelt zij: 'Exclusivism destroys community'. Hard is haar oordeel over de 'white male desert God', die de individualiteit juist weghaalt door alles te controleren en zelf de waarheid in pacht te hebben. Daarna raakten de mensen uit balans. Het idee van monotheïsme is volgens haar voortgekomen uit het getraumatiseerde kind en is misogyn of vrouwvijandig. Zij meldt dat ondanks vier eeuwen zending en overheidsbemoeienis, vrouwen de cultuur van de Irokezen blijven bepalen; over het hele continent worden oude waarden van de native Americans opnieuw in ere hersteld.

Haar radicalisme roept bij mij vragen op en daarom put ik met lood in de schoenen de euvele moed haar in deze grote kring van radicale feministen te vertellen over mijn recente bezoek aan Prof. Keel in Zwitserland. Hij is met zijn talloze briljante leerlingen expert in het inclusieve monotheïsme van Oud-Israël dat gebaseerd is op partnerschap. Aan het exclusivisme van de tweede tempeltheologie gaat een inclusieve en vrouwvriendelijker fase vooraf. Deze opmerking valt niet echt in goede aarde, niet bij Barbara en niet bij Heide die het forum leidt. Een Indiase oude dame gehuld in een roze sari staat op en verwoordt hun aller gevoel en weten. Zij vertelt dat wanneer de Engelsen India koloniseren, zij de inlandse vrouwen naar huis sturen en alleen nog met de mannen te maken willen hebben. Monotheïsme, kapitalisme en kolonialisme gaan in deze kringen van inheemse vrouwen, hand in hand. Ze hebben er keihard tegen moeten strijden en daarbij, zo vertelt Barbara, hele volksstammen van dierbaren verloren. Ze hebben er geen goed woord voor over. Stilletjes ga ik weer zitten. Ik respecteer hun visie. Het leed is nog niet verwerkt. De woede is er nog steeds. En ik heb dergelijk collectief leed gelukkig niet hoeven meemaken...

Zaterdag 24 oktober

Hoogtepunten in het ochtendprogramma in sessie 1 'giving and mothers' zijn voor mij de volgende presentaties, die ieder slechts 20 minuten duren.

Nané Jordan (Canada) over de heiligheid van de placenta. Zij is een vroedvrouw met een werkervaring van 25 jaar. Zij ziet het huis waar gebaard wordt als een heiligdom. En wijst uiterst kort op de eenzijdigheid van de paternalistische en routinematige procedures in ziekenhuizen. Haar manier van werken is het alternatief te tonen en te laten zien hoe anders het kan. Ze brengt de schoonheid van de sacrale thuisbevalling in beeld. Zij toont prachtige foto's van bevallingen; ik zie de schoonheid van de gebeurtenis zoals ik dat nog nooit zag. Hierbij wordt de placenta geëerd ook omdat deze kosmische patronen weergeeft die typerend zijn voor de verhouding moeder-kind. Deze spiraal ziet er al spiralend prachtig uit. Ik moet mijzelf bekennen dat ik, als moeder van twee zonen waarvan de oudste uiterst moeizaam thuis ter wereld kwam, nog nooit een placenta heb gezien. Ik verwonder mij over een heel nieuw aspect van het moederschap. Nané beschouwt de placenta als een gift. Deze heeft twee kanten: de kant van de moeder en de kant van de baby als de vrucht aan

de (levens)boom. Zoogdieren eten hun placenta op en dat gebeurt tegenwoordig ook bij mensen omdat dit zeer versterkend voor de kraamvrouw zou zijn. We zien hiervan ook foto's. In China maakt men er een medicijn van in de vorm van poeder. Het wordt gecommmercialiseerd. De boodschap is: word je bewust van de schoonheid van het fysieke moederschap dat via de placenta in een kosmologisch kader staat.

Lucia Chiavola Birnbaum (Italië/VS) met 'The future has an Ancient Mother: the African Legacy'. Zij is een cultuurhistoricus en heeft diverse bekende boeken op haar naam staan. Zij is professor in o.a. de vrouwenspiritualiteit (Women's Spirituality) aan het Instituut voor Integrale Studies in San Francisco in Californië.

Van deze rede ben ik een tijd lang stil geweest. Vanaf het moment dat deze oermoeder zich schuifelend naar het kathedraal begeeft en zich onder het spreken hieraan vasthoudt en staande houdt, ben je in haar ban. Haar eerste woord is al zo geconcentreerd en intens, dat je ademloos naar haar luistert als roept zij een stem wakker uit een ver en verborgen verleden. Wat een doorleefde wijsheid die gekoppeld is aan eruditie en intelligentie. Wat een vriendelijkheid en humor en lichtheid in een persoonlijk gesprek naderhand.

Zij begint met over haar Siciliaanse oma te vertellen. Na vanwege activisme en solidariteit met studenten uit een professoraat aan een (traditionele) universiteit ontslagen te zijn, krijgt zij tijd om na te denken en te reizen. Zij gaat op zoek naar haar jeugd en verleden op Sicilië en vindt daar niet alleen haar eigen maar onze collectieve roots. Zij stelt dat Afrikanen in diverse migraties niet alleen hun vroegste waarden van caring en sharing met

zich mee nemen, maar ook hun zwarte oermoeder: de zwarte madonna. Sardinië is het levend museum voor Europa en de Europese geschiedenis. De Grieken en Romeinen zijn hier niet geweest en de kerk is er pas laat gekomen. Lang heeft men hier de oude manier van leven in harmonie met het universum vol weten te houden. Voor het smelten van het ijs zijn Afrika en Europa met Sicilië en Sardinië met elkaar verbonden. Na de Afrikaanse- komen de Shardana, de Phoenicische, de Christelijke en de moslim-cultuur over het eiland. Net als elders is ook 95 % van de teruggevonden 'idols' op Sardinië van het paleolithicum tot in het late (e)neolithicum vrouwelijk. 'Idols' (abstracte figurines) acht Lucia een patriarchale term. Voor haar zijn het figuren van het 'goddelijk vrouwelijke' (Women divinity figures).

Volgens haar toont de geschiedenis een spiralende lijn naar boven. Je moet in de spiraallijn naar boven twee stappen terug doen en komt door donkere kanten. De goddelijke moeder liet als haar oudste symbolen achter de driehoekige vulva en de kleur rood, symbool voor menstruatie en barenbloed. Over de hele wereld komen deze 'tekenen aan de wand' voor. Pas later krijgt de Oermoeder een menselijke gestalte en wordt zij geanthropomorphiseerd. Nu vertoont zij zich als de zwarte Madonna die wordt witgewassen door de kerk en door de tijd. Het katholicisme zit vol met symbolen uit moedergerichte samenlevingen. Maar vergeet nooit dat de vrouwgerichte oercultuur vanuit die oervulva van overvloed draait om 'caring and sharing' (geven om en delen). Dan wordt het na het donker weer licht.

Lydia Ruyle (VS). Zij is artiest, auteur en afgestudeerd in Visual Art aan de universiteit van Noord-Colorado. Deze pittige oude/jonge dame van ver in de zeventig maakt banieren als iconen van Moeders en Grootmoeders. Wanneer haar man met pensioen gaat, deelt zij hem mede ook met pensioen te gaan en zich nu meer te wijden aan haar kunst. Sinds 1995 maakt zij dunne zijden banieren met godin-iconen. Haar collectie bevat nu over de 250 iconen van het goddelijk vrouwelijke uit alle culturen. Een van haar laatste creaties is de

Venus van Hohle Fels die in de congreszaal prijkt naast tal van anderen. Lydia wordt over heel de wereld gevraagd om haar banieren ten toon stellen en zo doet ze ook het museum van Artemis in Efese aan. In 2002 verscheen er een boek van haar werk 'Goddess Icons Spirit Banners of the Divine Feminine'. Zij meent dat moeders gedragscodes, levenshoudingen en verhalen overleveren en leren. Lydia geeft een moderne en perfecte PPpresentatie; haar laatste beeld betreft een familiefoto waarop zij en haar man als stralend centrum tussen 37 nazaten prijken.

Het middagprogramma van za 24 okt. met sessie 3 over 'afzonderlijke matriarchale culturen' bevat een aantal hoogtepunten met:

Dr. Malika Grasshof (Duitsland/Algerije) over de Kabyle-Berbers In Noord-Afrika. Zij groeit op een Berber-dorpje in de Kabyle-bergen in Algerije. Al dertig jaar lang doet zij onderzoek naar de thema's mothering en motherhood vanuit een vrouwelijk en mystiek perspectief. Berbervrouwen leven in harmonie met de als vrouwelijk ervaren natuur. Moeders dragen hun kennis al vele generaties op hun dochters over. Zij voeren magische rituelen uit waarbij partnerschap tussen vrouwen en mannen het hoofdthema vormen. De vrouwen zien zichzelf als symbool van de creatieve als vrouwelijk ervaren natuurkracht zelve. Samen zingen zij dagelijks in koren en drukken hun spiritualiteit en verbondenheid uit in aardwerk, weven en muurschilderingen. Symbolen in de met de hand geschilderde of geweven geometrische patronen bevatten een geheime taal van vrouwen die rechtstreeks verbonden zijn met vrouwelijkheid, vruchtbaarheid en kosmisch bewustzijn.

Malika stelt in haar in haar charmante mixtaal - haar Frans uitgesproken Engels wordt gelardeerd met vele Franse woorden waarbij zij expressieve gebaren maakt en een gezicht trekt dat boekdelen spreekt en waar de humor vanaf spat - dat de Kabyle-mannen weten dat zij om geboren te worden van vrouwen afhankelijk. Een man heeft een vrouw nodig om zijn leven via zijn kinderen te continueren. Mannen ondersteunen en verdedigen het vrouwelijke. Vrouwen en mannen leven in twee afzonderlijke levensterreinen. Kinderen voelen zich deel van de vrouwelijke clan. De moeder en haar dochter en zonen leven samen. Er bestaat geen woord voor broer; iemand is zoon van zijn moeder. Als een meisje zou worden aangevallen, is het de zoon van hun moeder en niet de vader of de echtgenote die haar eer als de familie-er verdedigt. Beiden hebben een sterke band omdat ze vanaf de geboorte samenzijn. De grootmoeder

kies voor haar dochter een echtgenoot: haar schoonzoon. Na de bevalling trekt de jonge moeder zich 40 dagen terug in het matri-huis: deze periode geldt als gevaarlijk voor moeder en kind. De barendende positie is een heilige houding die terugkomt in de vrouwelijke kunst. De moeders zijn de bron van cultuur en leren de kinderen ook de Kabyle-taal. De economie is gebaseerd op behoefte binnen het sociale netwerk en wederzijdse verantwoordelijkheid. Zij meent dat in het westen het onderlichaam van de vrouw vanaf de navel niet meer mee doet. Dat westerse vrouwen ontworteld zijn en hun mannen en kinderen daarom ook. Dat zien oude en hedendaagse matriarchale culturen anders. De heldere presentatie van teksten wordt verrijkt met schitterende kleurenfoto's van het interieur van Kabyle-huizen. Zij publiceerde onder het pseudoniem Makilam twee boeken bij Peter Lang Publishing in New York.

Gudrun Frank-Wissmann (Du) is filmmaakster en ontwerpster. Begin negentiger jaren begint zij matriarchale samenlevingen te bestuderen en er films over te maken. Zij leeft jarenlang met de Cunama in Noordoost Afrika, maanden met de Garon in Noordoost-India en maanden op het eiland Palau in de stille Oceaan. Zij is mede-oprichter van MatriaVal, een vereniging ter ondersteuning van matriarchale samenlevingen en bemiddeling van matriarchale waarden www.matriaval.de.

Zij toont een film over het meest heilige ritueel op Palau: de initiatie van een moeder na de geboorte van haar eerste kind. Terwijl de kleine en verfijnde blonde Gudrun op haar bescheiden, rustige en zachte manier de bijzondere film toelicht, bedien ik haar filmapparaat. Zij vraagt mij uitdrukkelijk de intieme scènes waarop de jonge vrouw bij de wassingen en massages naakt in beeld komt, niet te filmen. Ze deed er lang over om het vertrouwen van de mensen op Palau voor zich te winnen waarna men haar toestond van dit heilige ritueel een film te maken. Gudrun maakt net als bij het eerste en tweede congres ook van dit congres een film die op internet komt. Zij weet dat men het in Palau niet prettig vindt wanneer de jonge vrouw naakt in beeld komt.

Het ritueel werd in 1926 beschreven door een Duitse professor in Tübingen genaamd Augustin Krämer. Hij schreef: 'het eren van de jonge vrouw bij de geboorte van haar eerste kind, is buitengewoon; het is hetzelfde respect als men de goden betoont'. Dit maakt van het ritueel een soort godin-ritueel.

Sinds oude tijden behoren de kinderen van een vrouw tot aan de dag van vandaag tot de clan van haar moeder. Gedurende de eerste maanden van de zwangerschap gaat de jonge vrouw terug naar het huis van haar moeder. Na de geboorte wordt er een speciale ruimte gebouwd. Iedere dag wordt zij daar behandeld met diverse wassingen en massages met olie. Het is een sacrale handeling en neemt ongeveer 10 dagen in beslag.

Wij zien de donkere hut en de krachtige volle moeder die zich met alle liefde inspant haar dochter te verzorgen en weer sterk te maken. Op de dag van haar naar buiten treden wordt een zweethut gebouwd. Verse kruiden die de dag tevoren samen gezocht zijn, worden in een grote ketel gekookt. De jonge moeder brengt enige tijd door met haar vrouwelijke familieleden in de zweethut. Zij wordt gezalfd met een bijzondere (Turmerische) olie en verschijnt aan den volke met een schitterend glanzende gouden huid, prachtig gekleed en met een gordel om. Een looper wordt voor haar uitgelegd. Op het meest zuidelijke eiland genaamd Angaur, wordt er een hoge trap naar de hemel opgesteld. Zij zal hiervan naar de aarde afdalen, als een ware godin. Zij zit op een troon, als een ware godin.

De vader van het kind en zijn familie komen geld brengen aan de jonge moeder. Dit is een teken van respect naar de jonge vrouw die het leven gaf aan haar eerste kind. Deze familieleden dansen om haar heen, wapperen met het geld en zegenen haar. Daarbij maken ze met hun vingers kleine driehoekjes, vulva's.

Helaas maakt de Amerikaanse lifestyle van dit oude ritueel een soort kitch-vertoning; hetgeen Gudrun zeer betreurt.

Letecia Layson (VS/Fil.) spreekt over de priesteres de Babaylan in de Filippijnen. Het is een traditie die gedurende de 333 jaar kolonisatie van Spanje en de 50 jaar durende aanwezigheid van de VS heeft stand gehouden. Zij werkt samen met het Centrum voor Babaylan Studies bij het organiseren van een internationale conferentie in 2010. Volgens deze priesteres die ingewijd is in 3 tradities, heeft de Babaylan altijd het volk gediend en is zij de spreekbuis van het volk. Zij danst zichzelf tot heelheid en communiceert met geesten. Zij raadt ook aan om je kinderlijk te gedragen. De jongens zorgen in de traditionele cultuur voor de kinderen. In deze cultuur kent men de gewoonte dat als mensen zich misdragen hun slachtoffers zich als kinderen gaan gedragen. De Babaylan haalt met de kracht en de schoonheid ook weer het kindzijn bij de mensen naar boven. Men kent in de taal geen woord voor oorlog.

Dr. Marguerite Rigoglioso (VS). In sessie 4 'aspecten van matriarchale spiritualiteit' schittert zij na de theepauze. Zij studeerde filosofie, religie, vrouwenstudies en psychologie. Zij werkt aan de Dominicaanse Universiteit van Californië, het Instituut voor Integrale Studies en het Instituut voor Transpersoonlijke Psychologie aldaar. Zij kreeg diverse onderscheidingen. Zij brengt o.a. het tijdschrift uit 'Where to Publish on Women's Studies, Feminist Religious Studies and Feminist/Womanist Topics'. Haar zoektocht begint bij de cultus van Demeter en Persephone in Sicilië. Zij is de auteur van de talloze artikelen en publiceerde onlangs 'The Cult of Divine Birth in Ancient Greece' (2009).

In haar presentatie 'Divine Motherhood: the Case of Ancient Greece' stelt zij dat het thema van de wonderbaarlijke geboorten van een vrouw die de kinderen van de goden baart, veel voorkomt in het mediterrane gebied. De vrouwelijke hoofdpersonen zijn vrouwen, maagden (parthenos). Zij verdedigt -koninklijk rustig en waardig en zonder daarbij van het publiek tegenwicht te krijgen- de stelling dat dit niet uitsluitend mythisch moet worden opgevat. De rite heeft ook een fysieke kant. Bepaalde priesteressencolleges zouden in het klassieke Griekenland -evenals in Egypte- nog steeds over het aloude vrouwelijke vermogen beschikken om vanuit diepe sjamanistische trance zonder tussenkomst van een man zelfstandig een fysiek kind te verwekken en te baren. Dat kind wordt dan beschouwd als het kind van de helden, halfgoden of goden pur sang. Goddelijk moederschap zou in de Griekse samenleving van uitzonderlijk belang zijn geweest en enkele historische leiders voortgebracht hebben. Onder de patriarchale Olympische godsdienst corrupteert de oude traditie. Nu onderscheidt de spreekster drie fasen. In de eerste fase baren maagdelijke priesteressen dochters; zij zijn het dubbel van de moeder. Dit zou teruggaan tot paleolithische tijden. Daarna baren de priesteressencolleges zonen. Naarmate de cultuur patriarchaliseert, baren de vrouwen mannelijke goden, die later in een gedegeneerde vorm vervangen worden door aardse mannen. Daarnaast leggen de priesteressen zich toe op het chanellen van goden en het orakelen.

Nadine MacNeil (Jamaica). Deze mooie zwarte en dynamische yogalerares geeft een praktische instructie over lichaamswerk en matriarchale spiritualiteit. We moeten o.a. de voeten even goed bewegen, ons in de handen wrijven, deze op de ogen leggen en dan drie keer diep ademen. Daarna is de wereld inderdaad anders.

Mary Louise Stone (VS). Zij leefde 12 jaren in inheemse gemeenschappen rond het Titicaca Meer in Peru en Bolivia, na 'cross cultural' lesgeven en radioproductiewerk in Nieuw-Mexico. Zij hielp mee aan universiteiten workshops te ontwikkelen waar leraren uit de Andes bij toerbeurt hun wereldvisie kwamen geven. Deze wereldvisie heeft reeds lang een reactivatie van de vrouwelijke kant van de balans voorspeld. Deze visie is oeroud.

Wanneer je in de Andes vraagt wie de Pacha Mama is, dan antwoordt men: 'zij is alles dat is'. Er zijn sacrale sites van de Andes Moeder al vele duizenden jaren; de grootste jaarlijkse festivals zijn aan haar gewijd. Geen enkele dagelijkse activiteit begint zonder ritueel aan de Pacha Mama. Alles is met haar verbonden. Zij staat voor overvloed. Alles gebeurt daarnaast in de Andes in partnerschap; alles zoekt zijn complement. Vrouwen zaaien en weven en maken artikelen. Mannen doen de openbare verkopen. Men ervaart heel sterk deel van een geheel te zijn en komt nooit met lege handen. De cultuur is die van geven en terug geven. Er is wederzijdse uitwisseling en reciprociteit. In de Andes creëert maternaal denken een inclusieve maatschappij.

Dr. Mariam Irene Tazi-Preve (Oostenrijk). Zij is werkzaam als senior-onderzoekster aan de faculteit van Sociale Wetenschappen van de universiteit van Wenen (Oostenrijks Instituut voor Gezinsonderzoek en het Departement voor Politieke wetenschappen). Haar specialisme is vruchtbaarheid, moederschap-vaderschap en gezinspolitiek in nationaal en Europees perspectief.

Zij houdt een pittige rede: 'wat kunnen we leren van matriarchale samenlevingen'. Zij begint te stellen dat het feminisme moeite heeft met het thema 'moederschap'. Feministen als

Simone de Beauvoir wilden zich juist bevrijden van het moederschap. Het is moeilijk een thema als moederschap binnen het feminisme te brengen omdat het al gauw bestempeld wordt als een conservatief item.

Daarna komt zij er ter zake. Achter gezinsproblematiek schuilt het kerngezin. Tegen de achtergrond van een dalend geboortecijfer (in Duitsland 1.4 kind per vrouw) heeft zich in de Duitstalige landen in de politiek een zogenaamd gezins-vriendelijk klimaat ontwikkeld dat het ideale kerngezin van vader-moeder-kind(eren) hoog in het vaandel heeft en wil beschermen.

Mariam stelt vast dat de praktijk van het kerngezin anders is dan het ideaal wil doen geloven. Ondanks het accent op de waarden van het kerngezin en het stimuleren ervan, erodeert het kerngezin steeds verder als gevolg van hoge scheidingscijfers, overbelaste alleenstaande én getrouwde moeders, dalend geboortecijfer en de incestproblematiek. Vrouwen houden zelfs in de moeizame patriarchale situatie waarin van hen verwacht wordt moeder te zijn, een huishouden te draaien en een (liefst volledige) baan ernaast te hebben, een kindwens. De kindwens bij mannen echter daalt. De rol van de vader is fragiel. De pater familias heeft gefaald en wordt inmiddels ingehaald door een nieuwe mythe: die van levenslang partnerschap. Dit terwijl onderzoek uitwijst dat 90% van de partners niet levenslang elkaars partners blijven.

Desondanks worden er enorme pogingen gedaan door staat (en kerk) om het kerngezin overeind te houden en de emotionele en ideale waarde ervan te propageren terwijl het niet goed functioneert. Hier schuilt een zelfzuchtige gedachte achter. De staat besteedt meer aandacht aan kinderopvang e.d. om meer vrouwen op de arbeidsmarkt te krijgen. Achter de nationale en Europese zorg voor het gezin gaat deze grote adder onder het gras schuil: het gaat niet primair om het welzijn van de vrouwen en de kinderen maar om het verhogen van de productie en het verbeteren van de positie van de arbeidsmarkt. Hier is sprake van twee contradictoire systemen met tegenovergestelde belangen: de arbeidsmarkt en het belang van de band tussen moeder en kind. Haar conclusie is dat de samenleving is ingericht naar en georganiseerd vanuit een verkeerd concept: het patriarchale kerngezin.

In de maternale of matriarchale situatie is de maternale familie de sociale kern en wordt het moederschap hooggewaardeerd. Matriarchale waarden en structuren zouden een grote sprong voorwaarts kunnen betekenen voor het lijden van mensen in structuren die de vrijheid en het welzijn van mensen (ook van de kinderen) verminderen in plaats van vermeerderen.

Op zaterdagavond spreken over het thema 'De Gift Economy' de volgende sprekers:

Prof. Dr. Pilwha Chang (Korea) houdt een rede over de Mosuo in China. Pilwha is werkzaam als hoogleraar aan het departement voor vrouwenstudies, als directeur van het Aziatisch centrum voor vrouwenstudies, als directeur van het Koreaans Vrouwen instituut en is deken van de graduate afdeling van de Ewha Vrouwen Universiteit in Korea. Zij was president van de Koreaanse Associatie voor Vrouwenstudies en is momenteel president van de Aziatische Associatie voor vrouwenstudies.

Rond het buitengewoon mooie en zeer hooggelegen Lugu-meer in Zuidwest-China wonen de Mosuo. De mensen zijn gelukkig en vrouwen hebben er een hoge status en staan centraal. Centrum van alles is de haard tevens het altaar in het grootfamiliehuis dat door de stammoeder geleid wordt. Kinderen kunnen leven bij hun moeder, ook na hun huwelijk. Een studie in 1956 wees uit dat er toen voorkwamen: 45.3% matrilineair levende families; 49.5% gemengde families en 5.2% patrilineaire levende families. Bij de matrilineair levende families bezoekt de vriend van de vrouw des huizes hun minnares in de nacht. 100 dagen na de geboorte komt de biologische vader met zijn familie op bezoek en brengt geschenken. 70-90% van de kinderen kent hun biologische vader. Seksuele contacten zijn duurzaam en niet incidenteel. Ze vallen onder de strikte privacy-regels van de vrouw des huizes en worden gezien als haar 'slaapkamergeheim dat niemand wat aangaat.

Ook beoefenen de vrouwen het sjamanisme. Deze culturen zouden in de traditie staan van oude vrouwenrijken in Oost-China.

Er vindt momenteel een forse stijging van het toerisme naar dit gebied plaats mede omdat de

Mosuo-vrouwen volledig ten onrechte in het nieuws kwamen als zijnde voorstanders van de vrije liefde en vrije seks.

Aan het eind van de presentatie toont Pilwha een schokkend filmpje 'Selling Yimi'. Je ziet hoe een voorouderlijk grootfamiliehuis door de jonge zoon des huizes aan de Chinezen tegen goed geld wordt verkocht en in Chinese vrachtwagens wordt geladen.

De oude en gerimpelde en tandeloze stammoeder kijkt jammerend en weeklagend toe. Van boomstam voor boomstam wordt het voormoederlijk huis tot en met de heilige haard/altaar afgebroken om in een openluchtmuseum in China opnieuw te worden opgebouwd. Hier stelt men diverse culturen ten toon waaronder nu ook dit Mosuo-huis dat in deze setting de Mosuo-cultuur moet representeren.

De moeder smeekt haar zoon tot het laatst toe te stoppen omdat zij niet weet hoe zij de harde winter moet doorkomen en niet weet waar zij en de haren en de dieren heen moeten. De afbraak van een duizenden jaar lang beproefd sociaal systeem lijkt gaande. Hier word je stil en naar van.

Vicki Noble (VS) is een artiest, genezer, wijsheidsleraar en schrijver van acht boeken waaronder 'Motherpeace', 'Shakti Woman' en 'The Double Goddess', die internationaal zijn uitgebracht. Zij beschouwt zichzelf als 'goddess-scholar'. Daarnaast vertrouwdde zij mij toe al vanaf haar 19^e zorg te dragen voor haar gehandicapte zoon: wanneer zij het huis verlaat moet er altijd zorg zijn. Zij doceert Women's Spirituality in het mastersprogramma van het Institute for Transpersonal Psychology in Palo Alto in Californië en ontvangt cliënten voor astrologie en healing in haar huis in Santa Cruz in Californië.

Op aarde is er een kracht die alles op zijn plaats houdt en verbindt. Er is in het leven op aarde een psychofysieke structuur die in relatie staat met de cycli van de maan. Deze transformerende lunaire cycli worden het meest gespiegeld en naar buiten gebracht in het lichaam van de vrouw. De maan doorloopt van links naar rechts per maanjaar 8 fasen of seizoenen. Er zijn door alle culturen mandala's die dit ritme weerspiegelen. Bijzondere momenten in het vrouwenleven hangen ook met de vruchtbaarheid en de maan samen: het zijn de mysteriën van maandelijks bloeden of menstrueren, zwangerschap, geboorte en borstvoeding.

Vicki wil in haar presentatie de biologische basis van de matriarchaat en de gift economy onthullen. Zij baseert zich daarbij op het werk van wijlen Marija Gimbutas en Dr. Shelley E. Taylor (The Tending Instinct). Volgens deze laatste komt er -wanneer vrouwen in een crisissituatie zijn- een bepaald hormoon vrij waardoor elkaars gezelschap opzoeken en kalmeren. Vrouwen reguleren elkaars biologie zonder het te weten. Onderzoek zou hebben uitgewezen dat wanneer sterke banden tussen vrouwen ontbreken, mannen agressief worden.

Wat Gimbutas berteft: zij is de grondlegger van de archeomythologie; alleen al in haar jeugd legt zij 1000 Litouwse volksliedjes vast en onderzoekt deze op symboliek. Het werk van Gimbutas is verwaarloosd door mannelijke geleerden; dit terwijl Marija 100.000 (fragmenten van) figurines onderzoekt en vaststelt dat zij, op 2 à 3 % mannelijke na, alle vrouwelijk zijn. Als archeologe is Marija erin geslaagd de oude egalitaire maatschappij in het Oude Europa naar boven te halen en te reconstrueren.

Marina Meneses Velazquez uit Juchitán of de stad der Vrouwen op Tehuantepec in Zuid-Mexico. De Zapoteken leven in Oaxaca in zuid-Mexico en vormen een sterk en onafhankelijk volk; hetgeen resulteert in krachtige vrouwen en in progressieve politiek maar o.a. ook in een ongebruikelijke tolerantie naar bi-, homo- en transseksuelen.

Het eerste wat Marina - speciaal voor deze gelegenheid gehuld in haar kleurrijke feestjurk - ons in het Spaans via haar tolk toevertrouwt is dat er in Yuchitán een matriarchaat heerst: 'maar niemand spreekt erover'. Men houdt het geheim vanwege het katholicisme en het kolonialisme. De bevolking is ouder dan 3000 jaar oud; 50.000 mensen spreken onze taal, stelt zij. De stad is vrij onbekend hetgeen beter is want, zo zegt Marina, nu worden we niet belaagd en houden we onze cultuur langer stand.

De cultuur is flexibel en niet rigide. De rituelen rond leven en dood roepen weerstand op in Engeland, Spanje en de VS.

De feesten hebben te maken met de maancyclus. In de cultuur en economie is er het principe van de solidariteit en de reciprociteit. Op straat geeft men de mensen giften. De huizen van grootmoeders, moeders en dochters liggen naast elkaar. Ieder komt daarheen om te handelen. Wanneer er getrouwd wordt betalen de ouders van de jongen de bruiloft. Met of zonder man: de vrouwen worden altijd gesteund door een groep van vrouwen. De matriarchen of de grootmoeders worden 'major domas' genoemd. Zij genieten een groot respect; de zoon luistert eerder naar zijn grootmoeder dan naar zijn moeder.

In de stad zijn er gemiddeld 600 feesten per jaar. Soms zijn het er tussen de 200 en 300 en soms zijn het er 1000! Een heel belangrijk feest is het geboortefeest van de grootmoeder. Wanneer de katholieke priester uit de stad weggaat, nemen de vrouwen het priesterschap van hem over. De grootmoeder of major domas wijst zelf haar graf aan en zegt precies zoals ze het op haar begrafenis hebben wil en hoe en waar ze begraven wenst te worden. Daar wordt dan voor haar dood op haar verjaardag een groot feest aangericht waarin men veel bier drinkt en dans. Deze feesten staan niet in relatie met de katholieke kalender van het kerkelijk jaar. Het leven is een cyclus; de doden gaan over in een andere levenstoestand. De mensen zijn niet erg in de kerk geïnteresseerd. Er is een synthese gegroeid tussen de oorspronkelijke eigen religie der Zapoteken en de christelijke.

Om al die feesten te kunnen bekostigen, werkt ieder hard voor de hele gemeenschap: er wordt gekookt, muziek gemaakt, men maakt zichzelf mooi en geeft geschenken. Het leven is mooi en men geniet er samen van. Vrouwen waarderen het werk van mannen en andersom ook. Mannen werken als visser of landbouwer. Vrouwen transformeren voeding zodat ze het kunnen verkopen. Mannen moeten het verdiende geld inbrengen en mogen alleen geld houden voor sigaretten. Men spaart in de vorm van goud en juwelen.

De Zapoteken geloven in een universele adem en in ranja of de Moeder. Er is een vrouwelijke beleving van de natuur en de aarde met de bomen en de planten. (Op het vlak van de kosmologie laten mijn aantekeningen mij wat in de steek; soms was het Engels van de vertaalster uit Columbia moeilijk te volgen). Koloniale instellingen hebben getracht het matriarchaat te doen verdwijnen. Maar dit is tot nu toe niet gelukt!

Dr. Valentina Pakyntein (Khasi, India) is lid van de Khasi-gemeenschap. Als antropologe onderzoekt zij de sociale matriarchale structuren van haar volk door middel van veldwerk, waaronder interviews in de stad Shillong. Daarnaast is zij al 15 jaar assistant professor in de antropologie aan de North Eastern Hill University in Shillong, Meghalaya in India. Meghalaya is een provincie dat ligt in de verste uithoek van het zogenaamde Noordoost-India. Ze doet onderzoek naar de matrilineaire Khasi in Meghalaya en heeft een aantal artikelen gepubliceerd.

De Khasi vormen een matrilineaire maatschappij, zo stelt Valentina. Maar: 'the more your profess this, the more you move to patriarchy'. Wanneer het kapitalisme binnensluipt, dan kunnen de mensen niet meer voorzien in eigen behoeften. Zij moeten zich aanpassen of komen anders om. De Khasi maatschappij heeft een serie veranderingen moeten ondergaan. Het Britse bestuur, de introductie van een onderwijssysteem, moderne gezondheidszorg, veranderingen na de Onafhankelijkheid van de Engelsen, globalisatie e.d. brengen veranderingen in de maatschappij. Vrouwen spelen nu geen officiële rol meer en vrouwen spreken niet meer in het openbaar. Verandering is universeel en nu eenmaal inherent aan de menselijke samenleving. Ook de traditie moet bevraagd worden op de toegevoegde waarde aan een nieuwe toekomst, zo stelt zij nuchter en neutraal.

De basiseenheid is de clan. Dit gaat terug op een gezamenlijke voorouder. De namen zijn en blijven bekend, hoelang geleden ook. Een Khasi-man trouwt niet; een Khasivrouw sticht een nieuwe clan. Als de moeder Khasi is, is het kind ook Khasi.

Op dit moment draagt 70% van de Khasi de clannaam van de moeder; 10% neemt de naam van de vader aan. 1.3% neemt beide namen aan. Geen reden tot juichen want die 10% patriniomie (naamgeving naar de vader) kan zeer toenemen en het begin van een verandering inluiden. De Khasi hebben het hoogste geboortecijfer van India en de gezinnen tellen 6 tot 16 kinderen. Gedurende hun hele leven horen de Khasi tot de clan.

Het land is belangrijk en is van de gemeenschap en de clan. De Khasi hebben geen schrift. In 1884 komen missionarissen die mensen leren schrijven. Komende vanuit een patriarchale 'mindset', schuiven zij de matriarchale orde ter zijde. Ook de Engelsen wensen uitsluitend te communiceren met de mannen. Vele Khasi zijn christen geworden. Daarna doe je de rituelen niet meer. De jongste dochter is dan niet meer degene die van de matriarch de leiding overneemt.

De eerste studies over de Khasi beschrijven de situatie niet goed. Zij gaan ervan uit dat het hoofd van het gezin de oom van moederszijde is. Maar dat is (dan nog) de jongste dochter, zij is de erfgename. De matriarch leidt de discussie en streeft naar consensus. De moeder is de 'koning' en degene die alles regelt. Het priesterschap wordt uitgeoefend door de moeder of de zuster. Er is een groot verschil tussen het privé-leven en het publieke domein. De Khasi worden omringd door patriarchale gemeenschappen. Toch is na 200 jaar turbulente veranderingen, zo stelt Valentina tot slot, de matrilineairiteit van de grote meerderheid der Khasi nog intact.

Zondag 25 oktober

Op de zondagochtend zijn er weer tal van lezingen. De zondagmiddag gaat op aan de afsluitingsceremonie.

Tot slot dienen nog vermeld te worden de berichten over de ecovillages die zich momenteel wereldwijd over de aarde verspreiden. Hierover berichten Lauren Shaw (Ithaca eco-village in de staat New York, VS) en Angela Dolmetsch (Nashira-ecovillage in Colombia).

Maandag 26 oktober

In een zaal in het hotel besteden de groepen van de 'gift-economy' en 'matriarchal studies' de dag aan het evalueren van de conferentie. Daarnaast zet men de koers uit voor komende conferenties.

Er ontspint zich een discussie over de verhouding academia en activisme. Heide Göttner-Abendroth spreekt het verlossende woord: de matriachale academie is een holistische academie waarin beide samenwerken en gericht zijn op eenheid.

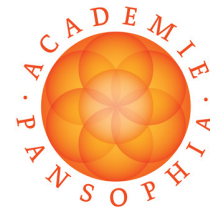

Europees congres. Rest mij tot slot nog een internationaal godincongres van 28 tot 30 mei 2010 in het Hambacher Schloss bij Karlsruhe in Duitsland te vermelden. | Dit congres gaat uit van Alma Mater Akademie:

www.alma-mater-akademie.de.
www.internationalergoddesskongress2010.de
www.internationalergoddesskongress2010.com

Tot slot. Het was voor mij een groot voorrecht vrouwelijke spirituele leiders uit alle delen van de wereld te ontmoeten, die staan voor hun inheemse praktijkgerichte wijsheid en die hun beproefde samenlevingsmodellen openleggen voor en overdragen aan het internationale netwerk. Vrouwen die in een ketting van vele generaties staan voor de bescherming van het Leven zelf. Het was een eye-opener binnen een academische setting feministen uit alle delen van de wereld te ontmoeten die theoretische kennis van het hoofd koppelen aan de praktische wijsheid en levenservaring van het hart; die vanuit respect kennis op allerlei niveaus uitwisselen. Ik ben blij en gelukkig dat de Nederlandse zusterorganisatie Academie PanSophia deel uitmaakt van deze elkaar overlappende internationale netwerken. Alle ijveren voor Bewustwording en Empowerment van vrouwen en hun naasten enerzijds binnen hun oude inheemse tradities en anderzijds binnen tal van nieuwe initiatieven (ecovillage beweging). Alle beijveren zich voor het behoeden van het Leven zelf. Plots lijkt die Andere en Betere Wereld geen onbereikbaar ideaal meer. Via wereldwijde samenwerking en solidariteit van the Mothers en allen die motheren vanuit hoofd, hart en handen wordt een (M)Other wereld mogelijk.

Voor volledig video-verslag van de Toronto-conferentie:
“a (M)Otherworld is possible” zie www.gifteconomy.org onder videoverslagen.

Dr. Annine van der Meer
oprichter en voorzitter van Academie PanSophia
kenniscentrum matriarchaat en eenheidsbewustzijn

www.AcademiePanSophia.nl

Lydia Ruyle, Annine van der Meer en Vicki Noble met op de achtergrond een banier met Russische matroesjka's.